

Asia: VN/35745/2023

Lausuntopyyntö hallituksen esityksestä eduskunnalle opintoetuslaiksi ja eräiksi muiksi laeiksi

Lausunnonantajan lausunto

1. Esityksen yleiset tavoitteet

-

2. Opintorahan, asumislisän ja opintolainan valtioneuvoston myöntäminen ja määrät

-

3. Opintotukeen oikeuttavat opinnot ja tukiaika muissa kuin korkeakouluopinnoissa

Hallitus esittää, että urheilijat huomioidaan jatkossa osana opintotukiajan harkinnanvaraisen pidentämisaajan perusteita korkeakouluopinnoissa sekä muissa kuin korkeakouluopinnoissa. Suomen Olympiakomitea pitää suomalaisen huippu-urheilun edistämisen näkökulmasta erinomaisena, että opintotukea esitetään kehitettäväksi joustavammaksi opiskeleville urheilijoille. Joustot mahdollistavat paremmin opiskelun ja tavoitteellisen valmentautumisen yhdistämisen, koska urheiluun panostaminen pidentää monesti opintojen kestoa ja siten haastaa urheilijan toimeentuloa.

Urheilijoiden kaksoisura, jolla tarkoitetaan huippuvaiheessa urheilua ensimmäisenä ammattina, urheilun ja opiskelun yhdistämistä tai urheilun ja muun työn yhdistämistä, on vastuullinen tapa huolehtia urheilijoista ennen urheilu-uran huippuvuosia, huippuvuosien aikana ja niiden jälkeen. Kehittämällä opintotukea urheilijamyönteisemmäksi valtio edistää vastuullisella tavalla opiskelevien urheilijoiden arkea ja uraa.

Pääministeri Petteri Orpon hallitusohjelman tavoitteena on helpottaa urheilu-uran sekä opiskelun ja työn yhteensovittamista, edistää urheilijoiden kaksoisuraa ja parantaa urheilijoiden edellytyksiä edetä ammattimaisesti maailman huipulle. Lisäksi hallitusohjelman koulutuspoliittisena tavoitteena on nostaa korkeakoulutettujen nuorten aikuisten määrää 50 prosenttiin. Suomen Olympiakomitea katsoo, että tämä esitys edistää näitä hallitusohjelman kirjauksia.

Hallituksen esityksessä todetaan, että jatkossa tavoitteellinen kilpaurheilu voitaisiin hyväksyä syyksi pidentää opintojen enimmäisaikaa. Esityksen mukaan tavoitteellisella kilpaurheilulla tarkoitettaisiin esimerkiksi urheiluakatemia 1. tai 2. tason mukaista urheilua, jonka määritelmä tulee Urheiluakatemia- ja valmennuskeskustoiminnan ohjeistuksesta vuodelta 2024.

Suomen Olympiakomitea kannattaa tavoitteellisen kilpaurheilun lisäämistä syyksi pidentää opintojen enimmäisaikaa sekä esitettyä määritelmää tälle kilpaurheilun tasolle. Käytetty 1. ja 2. kategorian urheiluluokittelu on käytössä urheiluakatemiaoilla, valtakunnallisilla valmennuskeskuksilla sekä lajiliitoilla. Mallin hyödyntämisen myötä jatkoaikaa voi siis hakea urheilulajeissa, jotka ovat OKM:n valtionapukelpoisten liikuntaa edistävien lajiliittojen lajeja.

Opintotuen enimmäisajan pidennystä opiskelija voi hakea Kelalta. Tässä hakemuksessa opiskelija kertoo miksi opinnot ovat viivästyneet ja hakemuksen liitteeksi urheileva opiskelija liittäisi lajiliiton lausunnon urheilijan tasosta. Olympiakomitea pitää tärkeänä sitä, että ensisijainen arviointi, kuten muidenkin hyväksytyjen syiden kohdalla, liittyy opiskelijan selvitykseen KELAlle siitä, että opinnot ovat viivästyneet. Tämän hakemuksen tueksi esitämme sitä, että opiskelija hakee lajiliitoltaan sertifikaatin tavoitteellisen kilpaurheilijan statuksesta.

Olympiakomitea on valmis olemaan jatkossa se vastuutaho, joka valmistelee yhdessä urheiluyhteisön kanssa kriteerit tavoitteellisen kilpaurheilun määrittämiseksi. Suomen Olympiakomitea on urheilun neutraali ja valtakunnallinen asiantuntijataho, joka tarkastelee liikunnan lajiliittojen lajeja puolueettomasti. Olympiakomitea pitää tärkeänä, että näitä kriteereitä valmistellaan läpinäkyvästi ja oikeudenmukaisesti. Näin urheilijastatukseen liittyvien moniulotteisten kriteerien ylläpidon vastuu ei sijoittuisi Kelaan ja keventäisi täten sen valmistelutaakkaa. Kriteeristön ylläpidosta ei näin koituisi myöskään lisäkustannuksia valtiolle.

4. Opintotukeen oikeuttavat opinnot ja tukiaika korkeakouluopinnoissa

-

5. Huoltajakorotus

-

6. Oppivelvollisen erityinen asumislisä ja koulumatkatuki

-

7. Opintolainan myöntäminen ja valtioneuvoston tuki

-

8. Luottolaitoksen velvollisuudet ja opintolainan takaisinmaksun vaatiminen

-

9. Korkoavustus

-

10. Opintolainahyvitys

Suomen Olympiakomitea korostaa, että opintotukijärjestelmän lainapainotteisuuden kasvaessa on erityisen tärkeää turvata urheiluvien opiskelijoiden yhdenvertainen asema. Tavoitteellinen urheilu tulee tunnistaa opintotukilaissa hyväksyttäväksi perusteeksi opintojen viivästymiselle siten, että vaadittavan tason täyttävillä urheilijoilla säilyy oikeus opintolainahyvitykseen viivästymisestä huolimatta, ja että he ovat oikeutettuja korkeampaan opintolainahyvitykseen samoin perustein kuin muut joustoon oikeutetut ryhmät.

Opintotuen muuttuminen lainapainotteisemmaksi haastaa myös opiskelevia urheilijoita toimeentulon osalta. Urheilijoilla on hyvin rajattu mahdollisuus kerryttää opintojen aikana lisätoimeentuloa esimerkiksi kesätöistä. Harjoittelu ja kisat vievät suurimman osan ajasta, jonka vuoksi aikaa työnteolle jää hyvin vähän. Urheilusta saatavat tulot vaihtelevat hyvin paljon ja myös harjoitettu laji vaikuttaa tuloihin. Monissa lajeissa urheilu itsessään maksaa enemmän kuin tuottaa, koska matkustus, välineet ja valmennus maksavat. Tämän vuoksi mm. opintojen viivästyessä korkeammalla opintolainahyvityksellä on paljon merkitystä urheilulle opiskelijoille.

11. Takausvastuulaina ja sen perintä

-

12. Muut liitelait

-

13. Esityksen vaikutusarviot

-

14. Muita huomioita

Olympiakomitea pitää tärkeänä, että tässä laajassa uudistuksessa on otettu huomioon myös urheilijoiden asema. On kuitenkin tärkeää huomata, että yksistään joustot opintotukeen eivät riitä turvaamaan mahdollisuuksia yhdistää opinnot ja tavoitteellinen urheilu. Toisella ja korkea-asteella on tärkeää mahdollistaa joustavat opintokäytännöt sekä mahdollistaa yksilölliset opintopolut. Urheilijat tarvitsevat myös heille räätälöityjä ohjaus- ja tukipalveluita, joita tulee kehittää alueellisessa yhteistyössä urheilutoimijoiden kanssa. Tätä työtä on viime vuosina edistetty hienosti huippu-urheilijamyönteisiä korkeakouluja (HUMKK) koskevan kehitystyön kautta. Tulevaisuudessa on tärkeää etsiä yhdessä keinoja, miten kaikki Suomen korkeakoulut voisivat tukea opiskelevia urheilijoitaan opintopoluillaan entistä paremmin.

On myös tärkeää pohtia, voisiko opintotukea vielä tulevaisuudessa jatkokehittää siihen suuntaan, että urheiliva opiskelija voisi varmistua jo silloin kun urheilu-ura on käynnissä - esimerkiksi opintojen alkuvaiheessa - siitä, että hän tulee olemaan oikeutettu opintotuen joustoihin, mikäli niitä myöhemmässä vaiheessa tarvitsee.

Mattila Marjukka
Suomen Olympiakomitea ry